ДНЕВНИКЪ

(стенографический)

на

V Обикновенно Народно Събрание

(първа редовна сессия).

XXXI ЗАСѢДАНИЕ, ПОНЕДѢЛНИКЪ, 7 ДЕКЕМВРИЙ 1887 ГОДИНА.

(Отворено въ 2 часа слѣдъ пладнѣ, подъ прѣдсѣдателството на подпрѣдсѣдателя г-на Д. Тончова).

Прѣдсѣд.: (Звъни) Засѣданието се отваря. Г-нъ Секретарь ще прочете списъка.

Секр. Златаровъ: (Чете списъка) Отсѫтствуватъ:

Иванъ Ивановъ, Д. Грековъ, Т. Иванчовъ, Н. Храновъ, Д. Марковъ, Дим. Митовъ, Маринъ Коновъ, Цанко Добрѣвъ, Иорд. Маноловъ, Илия Маджаровъ, Славчо Тѫпчилещовъ, Х. Маринъ Цековъ, Тома Цековъ Зайковъ, Ив. Стамбуловъ, Хр. Велизаровъ, Ст. Ив. Цвикю, Дим. Златевъ, Пенчо Шиваровъ, Д-ръ Цачевъ, Т. Станчовъ, Филипъ Симидовъ и Д-ръ Я. Геровъ.

Прѣдсѣд.: Има нуждното число прѣдставители, понеже отсѫтствуватъ 22 д., за да се пристѫпи къмъ разискване на дневнитѣ въпроси.

Прѣди всичко има да се прочете единъ скратенъ протоколъ.

Секр. Каракашовъ: (Чете скратений протоколъ отъ 29 Ноември):

Прѣдсѣд.: Има ли нѣкой да направи бѣлѣжка върху четений протоколъ?

П. Славковъ: Това да се забѣлежи, че когато се заяви, че нѣмало нуждното число прѣдставители, като се прочете списъка видѣ се, че имаше болшинство.

Прѣдсѣд.: Има ли още нѣкой да забѣлѣжи? (Нѣма). Значи протокола се приема. Забѣлѣжката на г-на Славкова се взема въ внимание.

Прѣди да се пристъпи на дневенъ редъ, съгласно чл. 5-й отъ Вътр. Прав. съобщавамъ на Нар. Събрание, че се дава 10 дневенъ отпускъ на г-на Чаушова.

На дневенъ редъ имаме:

1) съобщение на разни законопроекти;

2) одобрѣние на пощенскитѣ конвенции, и законопроекта за окончателното сключване на бюджета за 1884 година;

3) послѣдно четение закона за прѣстѫпкитѣ, които се наказватъ отъ селско-общинскитѣ сѫдове;

4) чечение закона за съкратеното производство;

5) доклада на военната комисия по военно-наказателний законъ, и

6) доклада на бюджетарната комисия.

И тъй на 1 дневенъ редъ е съобщение на разни законопроекти.

Постъпилъ е законопроектъ за попълнение закона за смѣтната палата. Послѣ постѫпили сѫ законопроектъ за сѣяние оризъ; законопроектъ за испълнително производство по смѣтки за загуби доходи и сѫдебни разноски; законопроектъ за окончателното сключване бюджета за 1886 год., той ще се прѣдаде на финансовата комисия.

Иде въпросътъ за удобрението пощенската конвенция.

Секр. Каракашевъ: (Чете):

«Министерство на Външнитѣ Дѣла и Исповѣданията. Главно управление на пощитѣ и телеграфитѣ. No. 13.793. Отдѣление секретар. София, 2 Декември 1887 год.

До г-на Прѣдсѣдателя на Нар. Събрание.

Имамъ честъ да ви съобща, че съгласно съ чл. 109 отъ Конституцията Негово Царско Височество благоволи да одобри докладътъ ми отъ 17-й Ноември подъ No. 13.461, съ който се заповѣдва да се внесатъ за разглеждание и приемание въ настоящата сессия на Нар. Събрание слѣдующитѣ договори и конвенции:

1) договора за исплащание прѣзъ пощата квитанции, фактури, мѣнителници и пр. сключенъ въ Лисабонъ на 21-й Матъ 1885 година;

2) договоръ относително въвеждането на книжка за доказване самоличността, сключенъ въ Лиссабонъ на 25-й Мартъ 1885 година;

3) прѣдложение за присъединение на България къмъ международния договоръ, сключенъ въ Лиссабонъ на 21-й Мартъ 1885 година за въвеждане въ международний трафикъ службата за расплащание;

4) Прѣдложение за присъединение на България къмъ международний договоръ, сключенъ въ Лиссабонъ на 21-й Мартъ 1885 година за въвеждане въ международний трафиктѣ книжка за самоличността;

5) прѣдложение за приеманието на допълнителнитѣ актове и окончателни протоколи за направенитѣ изменения и допълнения въ главната конвенция на Великия Пощенски Съюзъ, сключенъ въ Парижъ на 1-й Юний 1878 год., въ договора за разменяванието на писма, съ обявена ценность, сключенъ въ Парижъ на 1-й Юний 1878 год.; въ договора за разменение на пощенски колети, сключенъ въ Парижъ на 3-й Ноемврий 1880 год., и въ договора, сключенъ въ Парижъ на 1-й Юний 1878 год. за разменяванието на пощенски записи.

Като ви испровождамъ, г-не прѣдсѣдателю, по 250 екземпляра: а) отъ горепомѣнатитѣ прѣдложения; б) 250 книги «главна конвенция отъ 1-й Юний 1878 год.», въ която сѫ помѣстени въ страница 109, «договоръ за въвеждане въ международний пощенски трафикъ книжки за самоличността» и въ страница 117, договора относително службата за расплащание (въ прѣводъ на Български) и г) прѣписъ отъ горѣизложения докладъ до Негово Царско Височество, моля ви най-покорно да имате добрината и направите нуждното разпореждание за да се внесѫтъ за разглеждание и приемание въ настоящата сессия на Нар. Събрание, като горѣизброенитѣ приложения на настоящето се раздадѫтъ на г-да прѣдставителитѣ.

Министръ на Външ. Дѣла и Исповѣд.: Д-ръ Странски.

Главенъ Директоръ: П. М. Матеевъ.

Докладъ до Негово Царско Височество

№ 13461.

Господарю!

Имамъ честь най-смиренно да прѣдставя на Ваше Царско Височество тукъ приложената: а) книга: «главна конвенция отъ 1-й Юний 1878 год. и допълнителнитѣ Лиссабонски актове отъ 21-й Мартъ 1885 год., въ която се съдържа въ страницата 109 единъ прѣводъ на Български отъ договора за исплащание прѣзъ пощата квитанции, фактури, мѣнителници и пр., сключенъ въ Лиссабонъ на 21-й Мартъ 1885 год. между Германия, Австро-Унгария, Бѣлгия, България, Египетъ, Франция, Италия, Републиката Либерия, Люксембургъ, Португалия и Португалскитѣ Колонии; б) и въ страницата 117 единъ прѣводъ отъ договора относително въвеждането на книжки за доказване самоличността, сключенъ въ Лиссабонъ на 21-й Мартъ 1885 год. между Аржентинската Република, България, Египетъ, Италия, Люксембургъ, Мексико, Пара-Гвай, Португалия, Романия, Шрейцария, Урагвай и Венезуела; в) допълнителнитѣ актове, сключени въ Лиссабонъ относително направенитѣ допълнения и изменения въ главната конвенция на Всѣмирния Пощенски Съюзъ, сключенъ въ Парижъ на 1878 год; въ договора за разменението на писма съ обявена цѣнность; въ договора за разменяванието на пощенски колети безъ обявена цѣнность, сключенъ въ Парижъ на 3-й Ноемврий 1880 год. и въ договора, сключенъ въ Парижъ на 4-й Юний 1878 год. за разменението на пощенски записи; и г) двѣ прѣдложения за да се присъедини България къмъ горѣпомѣнатитѣ два договора, д) едно прѣдложение за приеманието на допълнителнитѣ и окончателни протоколи.

Както се вижда отъ пьрвия договоръ цѣлта му е да се улесни на търговцитѣ събиранието посрѣдствомъ пощата стойността на квитанции, фактури, билети на заповѣдь, мѣнителници и въобще всичкитѣ търговски и други цѣнни книжя исплащани безъ разноски и на които стойността за всѣка пратка не надминува 1.000 лева въ брой, обаче сносящитѣ се пощенски администрации по взаимно съгласие могѫтъ да опрѣдѣлятъ и по-голѣкъ максимумъ.

Втория договоръ ще улесни твьрдѣ много пощенскитѣ писалища при сношаванието имъ съ инностранцитѣ, на които паспортитѣ не сѫ винаги рѣдовни и често чиновницитѣ сѫ бивали принудени да прѣдаватъ цѣнни прѣдмѣти на лица, които сѫ прѣдставили само визитна карточка или плikове отъ писма, които сѫ носяли адреса на получителя.

Прѣдъ видъ на горѣизложеното и на основание чл. 109-й отъ Конституцията имамъ честь да помоля най-покорно Ваше Царско Височество да благоволите и заповѣдате да се внесѫтъ въ 1 сессия на V Обикнов. Нар. Събрание изложенитѣ договори, допълнителни актове и прѣдложения за присъединението на България къмъ тѣхъ.

Ако Ваше Царско Височество одобрявате това мое прѣдложение моля да благоволите да одобрите настоящий докладъ.

Сьмъ Господарю на Ваше Царско Височество най-покоренъ служитель и вѣренъ подданникъ.

Ст. София, 27 Ноемврий 1887 год.

Министръ на Външнитѣ Работи и Исповѣданията: (подп.)

Д-ръ Странски.

Съ пьрвообразното вѣрно, Секретарь: И. Михаиловъ.

„ПРѢДЛОЖЕНИЕ.

За приеманието отъ България допълненията направени а) въ главната конвенция на всемирний пощенски съюзъ, сключенъ въ Парижъ на 1-й юний 1878 год.; б) въ договора за разменението на писма съ обявена цѣнность, сключенъ въ Парижъ на 1-й юний 1878 год.; въ договоръ за размѣнението на пощенски колети сключенъ въ Парижъ на 3-й ноемврий 1880 год.; и въ договоръ за размѣнението на пощенски записи, сключени въ Парижъ на 1-й юний 1878 година.

1 България да приеме допълнителнитѣ и окончателни актове сключени въ Лисабонъ за въвеждането на допълненията и измѣненията направени въ всемирна, пощенска конвенция; въ договора за размѣнението на писма съ обявенна цѣнность; въ договора за размѣнението на пощенски колети и въ договора за размѣнението на пощенски записи, сключени въ Лисабонъ на 21-й мартъ 1885 година.

2). Тия допълнения да влезатъ въ сила следъ испълнението на формалноститѣ предвидени въ чл. 18-й на конвенцията за всемирния пощенски съюзъ, сключенъ также въ Парижъ на 1-й юний 1878 година.

София . . . . . 1887 год.

Министръ на Външнитѣ Дѣла и Исповѣданията.

Извлечения отъ чл. 18-й отъ конвенцията за всемирния пощенски съюзъ.

«Желание за присъединението се съобщава по дипломатически пѫть на Швейцарското правителство, което отъ своя страна съобщава на другитѣ държави отъ съюза това присъединение.»

«Това присъединение налага приеманието на всичкитѣ задължения и дава пълно право на ползуване отъ всичкитѣ прѣимущества, постановени въ настоящата конвенция.»

„ПРѢДЛОЖЕНИЕ.

За присъединението на България къмъ международния договоръ, сключенъ въ Лисабонъ на 21 мартъ 1885 год., за въвеждание въ мѣждународния трафикъ книжки за самоличностьта.

1). България да се присъедини къмъ мѣждународния договоръ сключенъ въ Лисабонъ на 21 мартъ 1885 год. за въвеждание на книжки за самоличность.

2). Договора да влезе въ сила следъ испълнението на формалноститѣ, прѣдвидени въ чл. 18-й на конвенцията всемирния пощенски съюзъ, сключенъ въ Парижъ на 1-й юний 1878 година и съгласно чл. 18-й отъ настоящий договоръ.

София . . . . . 1887 година.

Министръ на Външнитѣ Дѣла и Исповѣданията.

Извлечение отъ чл. 18-й отъ конвенцията за всемирний пощенски съюзъ.

Желанието за прѣсъединение се съобщава по дипломатически пѫть на Швейцарското правителство, което отъ своя страна съобщава на другитѣ държави отъ съюза това присъединяване. Това присъединение налага приеманието на всички задължения и дава пълно право на ползуване отъ всичкитѣ прѣимущества постановени въ настоящата конвенция.»

„ПРѢДЛОЖЕНИЕ.

За присъединението на България къмъ мѣждународния договоръ сключенъ въ Лисабонъ на 21-й мартъ 1885 г. за въвеждание въ мѣждународния трафикъ службата за расплащание

1). България да се присъедини къмъ мѣждународния договоръ сключенъ въ Лисабонъ на 21-й мартъ 1885 г. за въвеждането на службата за расплащание.

2). Договора да влезе въ сила следъ испълнението на формалноститѣ, прѣдвидени въ чл. 18-й на конвенцията за всемирния пощенски съюзъ, сключенъ въ Парижъ на 1-й юлий 1878 год. и съгласно чл. 18-й отъ казаний договоръ.

София . . . . . 1887 година.

Министръ на Външнитѣ Дѣла и Исповѣданията.

Извлечения отъ чл. 18-й отъ конвенцията за всемирний пощенски съюзъ.

«Желанието за присъединение се съобщава по дипломатически пѫть на Швейцарското правителство, което отъ своя страна съобщава на другитѣ държави отъ съюза това присъединение.

«Това присъединение налага приеманието на всичкитѣ задължения и дава пълно право на ползуване отъ всичкитѣ прѣимущества постановени въ настоящата конвенция.»

Прѣдсѣд.: Има ли нѣкой да говори върху удобрѣнието на тоя проектъ? (Нѣма).

Приема ли Събранието това прѣдложение на г-на М-ра на Външнитѣ Дѣла? (Приема се).

Г-нъ Секретарь ще прочете законопроектъ за съкратеното съдопроизводство.

Секр. Каракашовъ: (Чете):

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за съкратено съдопроизводство.

1). Всичкитѣ дѣла могѫтъ да се произвождатъ въ окрѫжнитѣ съдове по съкратенъ редъ, ако тѫжащитѣ се молятъ за това и съдътъ не найде отъ своя страна прѣпятствие, съ исключение на дѣлата свързани съ интересъ на хазната.

Ищеца може да моли за това изрично въ исковото си прошение; ако ответника не възрази на това писменно до денътъ, назначенъ за слушание на дѣлото въ съдебно засѣдание, брои се, че е съгласенъ да се подчини на молбата на ищеца.

2). По съкратенъ редъ трѣбва да се произвождатъ дѣла:

а) по искове за взети на вѣра стоки и припаси, за наемъ на земли, къщя, жилища и всѣкакви помѣщения, за наемъ на слуги и въобще за извършвание работи отъ майсторе, занаятчии, надничаре и други такива;

б) по искове за дадени за пазение пари или други имоти, за пазение;

в) по искове за испълнение или за уничтожение на договори и обязателства;

г) по искове за възнаграждение за щети, загуби и самоуправно завладѣние, когато нѣма прѣпирня за правото на собственность върху недвижимъ имотъ;

д) по прѣпирни, възникнѫли при испълнение на рѣшения, когато прѣпирнята по сѫщностьта си съставлява самостоятеленъ искъ; и

е) по прѣпирни за привилегии.

3). По дѣла, произвождани по съкратенъ редъ, прѣдсѣдательтъ на съдътъ назначава на съдящитѣ се за явяване на съдъ въ съдебно засѣдание срокъ отъ една седмица до единъ мѣсецъ.

4). По дѣла, които изискуватъ неотлагателно рѣшение, ако ответникътъ живѣе въ мѣстото, гдѣто засѣдава съдътъ, съдящитѣ се може да се викатъ на съдъ въ съдебно засѣдание въ тоя сѫщий день, когато е подадено исковото прошение, или за слѣдующий първи присѫтственъ день слѣдъ връчванието на призовкитѣ.

5). Така сѫщо по дѣла за испълнение договори и обязателства, извършени по установенийтъ отъ законитѣ на страната редъ и по менителници, съдящитѣ се може да се викатъ на съдъ въ съдебно засѣдание въ най-късъ срокъ и даже да се повикатъ на съдъ за първий присѫтственъ день слѣдъ връчванието на призовкитѣ.

6). Ищецътъ е длъженъ да прѣдстави всичкитѣ си документи, на които основава искътъ си заедно съ исковото прошение, въ което да покаже и всичкитѣ си други доказателства. Отвѣтникътъ е длъженъ да прѣдстави всичкитѣ си документи както да покаже и всичкитѣ си доказателства, на които основава възраженията си противъ искътъ, поне единъ день до срока, назначенъ за явяване на сѫдъ въ сѫдебно засѣдание.

7). Отвѣтникътъ има право да моли за отлагание на дѣлото за да прѣдстави документи въ такъвъ само случай, когато прѣдстави удостовѣрение отъ надлѣжното лице или учреждение, че не е могълъ да ги получи по причина на кѫсото врѣме, опрѣдѣлено за явяване на сѫдъ. Въ такъвъ случай сѫдътъ му назначава срокъ за прѣдставление документитѣ и отлага разглѣдването на дѣлото.

8). Ищецътъ има право да моли за отлагание на дѣлото за прѣдставление документи въ такъвъ само случай, когато отвѣтникътъ прѣдстави за своя защита такива доказателства, които ищецътъ неможе да опровергне инъкъ, освѣнъ съ прѣдставление нови документи.

Въ тоя случай се назначава на странитѣ за явяване на сѫдъ новъ срокъ, слѣдъ истичание на който дѣлото се рѣшава макаръ документитѣ и да не сѫ прѣдставени.

9). Ако по дѣлото се допускатъ свидѣтелски показания, свидѣтелитѣ се призоваватъ въ сѫдътъ само ако ищеца за това е молилъ въ исковото си прошение, а отвѣтника е писменно заявилъ на сѫдътъ своеврѣменно, за да могѫтъ тѣ да бѫдѫтъ призовани за деньть, назначенъ за слушание на дѣлото въ сѫдебно засѣдание. Нъ както ищеца така и отвѣтника могѫтъ сами да прѣдставятъ свидѣтелитѣ си при самото слушание на дѣлото. Ако свидѣтелитѣ се призоваватъ чрѣзъ сѫдътъ, то тѣ трѣбва да бѫдѫтъ призовани поне единъ денъ до срокътъ, назначенъ за слушание на дѣлото, ако живѣятъ въ мѣстото гдѣто засѣдава сѫдътъ; ако ли живѣятъ другадѣ, прибавятъ се и днитѣ, потрѣбни за призоваването и дохождането имъ.

10). Прѣдявяване на срѣщенъ искъ по дѣла, които се глѣдатъ по съкратенъ редъ, се допуща, освѣнъ по дѣла прѣдвидени въ чл. 12 на настоящий законъ; отвѣтника може да прѣдяви на срѣщний си искъ писменно въ тридневенъ срокъ слѣдъ получването прѣписа отъ исковото прошение.

11). Ако сѫдътъ при производството на едно дѣло по съкратенъ редъ се убѣди, че то, по своята сложность, неможе да бѫде разяснено съ словесни състязания, той може да покани странитѣ да прѣдставятъ по едно писменно обяснение по редътъ, показанъ въ члечове: 123, 124 и 125 отъ Временнитѣ Сѫдебни Правила, или и да постанови за глѣданието на дѣлото по обикновенъ редъ на сѫдопроизводството.

12). По дѣла за испълнение на договори и обязателства, които сѫ извършени по установенийтъ отъ законитѣ на страната редъ и по мѣнителници, сѫдътъ, ако признае, че възраженията на отвѣтникътъ не заслужаватъ уважение, може по молбата на ищеца де постанови мотивирано опрѣдѣление за незабавно испълнение на обязателството, за което и издава въ сѫщото врѣме на ищецътъ испълнителенъ листъ.

13). Въ случаитѣ, за които нѣма особни правила за производство на дѣла по съкратенъ редъ, се прилагатъ общитѣ правила.

14). Чл. чл. 118 и 119 отъ Временнитѣ Сѫдебни Правила се отмѣняватъ.

София, 1 Декемврий 1887 год.

М-ръ на Правосѫдието: К. Стоиловъ.

Прѣдсѣд.: Има ли нѣкой да говори за приеманието му по принципъ? (Нѣма).

Ще се гласува: които не приематъ по принципъ четений законопроектъ да си вдигнатъ рѫката. (Приема се).

Какъ желае Нар. Събрание, да се прати на коммисия ли? (Гласове: На коммисия).

Които не желаятъ да се прати на коммисия да си вдигнатъ рѫката. (Никой не вдига).

Ще се чете на трето четение закона за прѣстъпкитѣ, които се наказватъ отъ селско общинскитѣ сѫдилища.

Докл. Ив. Халачовъ: (Чете):

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за прѣстѫпкитѣ, които се наказватъ отъ селско-общинскитѣ сѫдове.

Общи положения.

Чл. 1. Дѣяния, забранени отъ закона подъ страхъ на лѣко наказание или поправания, наричатъ се прѣстѫпки.

Чл. 2. Когато се открияѫтъ нѣколко виновници въ една прѣстѫпка, тѣ всичкитѣ наричатъ се съучастници.

Чл. 3. За извършенитѣ прѣстѫпки, означени въ тоя уставъ, налагатъ се тия наказания: 1) смъмрение (нахоквание), и 2) парична глоба не по много отъ 25 лева.

Чл. 4. Никой немеже да бѫде наказанъ безъ да бѫде доказана вината му. Размѣра на наказанието се опрѣдѣля споредъ важностьта на прѣстѫпката, степеньта на вината и споредъ обстоятелствата, които сѫ съпровождавали прѣстѫпката.

Чл. 5. Прѣстѫпкитѣ не се наказватъ, когато сѫ извършени:

а) случайно, не само безъ намѣрение, нъ безъ сѣка прѣдпазливость или небрѣжность;

б) въ малолѣтство до 14 години;

в) въ безумие, изумяване и безпаметство;

г) по принуждение отъ непрѣодолима сила, и

д) чрѣзъ повърната обида срѣщу подобна обида.

Чл. 6. Прѣстѫпкитѣ не се наказватъ, ако въ течение на 6 мѣсеци срѣщу тѣхъ не е имало въ сѫда жалба или не сѫ били открити и извѣстни на сѫда или селското началство.

Чл. 7. Прѣстѫпкитѣ, означени въ членове 19-й и 20-й отъ тоя уставъ подпадатъ на наказание само по жалбата на потърпѣвшитѣ лица, тѣхнитѣ родители, съпрузи или настойници. Въ случай на помирявание, тѣ подлѣжѫтъ на прѣкратяване.

Чл. 8. Опрѣдѣленното отъ рѣшението наказание не се налага:

а) поради смъртьта на осѫдения, и

б) въ случай на помирявание съ частния обвинитель.

Чл. 9. Потърпѣвшитѣ или ущетенитѣ лица иматъ право да изискватъ чрѣзъ селско-общинския сѫдъ възнаграждение отъ виновнитѣ за извършенитѣ отъ тѣхъ щети и поврѣди, ако стойностьта имъ ненадминува 50 лева.

Чл. 10. Намѣренитѣ при прѣстѫпника чужди нѣща зимать се обратно и се повръщатъ на тѣхнитѣ притежатели.

Чл. 11. Нѣща или орѫдия, принадлѣжащи на прѣстѫпника, ако се намѣрѭтъ при извършването на прѣстѫпката, прѣдаватъ се на сѫда като веществени доказателства, а повръщатъ се на притежателитѣ имъ, слѣдъ като заплатятъ глобитѣ, на които подпадатъ, и поврѣдитѣ, които сѫ извършили. Въ случай, че тѣ сѫ неизвѣстни оставатъ въ полза на общината.

Прѣстѫпки.

Чл. 12. Прѣстѫпки противъ обществения редъ:

а) неиспълнение постановленията на селско-общинскитѣ власти;

б) неявяване и непокорство на покана отъ кмета, селското управление или селския сѫдъ, и

в) събиране милостини отъ просещи, дѣца и др. за черкови, манастири и други богоугодни цѣли безъ надлѣжното разрѣшение.

Чл. 13. Прѣстѫпки срѣщу спокойствието и добритѣ нрави:

а) кавги, сбивания съ юмрукъ, плѣсници или съ пръчка;

б) всѣкакъвъ родъ буйства и нарушавания на общественната тишина;

в) за игри, веселби или театрални прѣдставления, безъ да има нуждното разрѣшение, както такова отъ закона се иска;

г) показване и распространение на явно съблазнителни работи и изображения.

Чл. 14. Прѣстѫпки противъ общественното благоустройство:

а) засипване рѣки, води, кладенци съ хвърляне въ тѣхъ каквито и да е вещества и нечистоти; виновнитѣ въ тия прѣстѫпки подпадатъ на глоба не по много отъ десеть лева;

б) непазението правилата за чистотата на улицитѣ и прѣдъкѫщи; виновния въ тия прѣстѫпки подпада на глоба не по много отъ петь лева;

в) за хвърляне нечистотии въ забранениятѣ за това мѣста; виновнитѣ въ тия прѣстѫпки подпадатъ на глоба не по много отъ петь лева, и

г) ловение риба и дивѣчь въ запретени мѣста и прѣзъ недозволено врѣме.

Чл. 15. Прѣстѫпки противъ народното здравие:

а) прѣвозване мьртво тѣло отъ задграница или прѣнасянието му отъ една околия въ друга, безъ надлежното распорѣждание, и

б) непазяне чистота при продажба на нѣща за ѣдение; виновнитѣ въ тия прѣстѫпки подпадатъ подъ глоба не по много отъ 15 лева.

Чл. 16. Нарушение правилата за строения и пѫтищата:

а) прѣстѫпване правилата, постановени за устройството на селскитѣ улици, мегдани, кълдръми, мостове, напрѣчни, камъни и окопи; виновнитѣ въ тая прѣстѫпка се наказватъ съ глоба не по много отъ 15 лева;

б) неподдържане въ исправность, развалянне и поврѣждане селскитѣ шосета, калдръми, мостове, пѫтища, окопи и стълпове;

в) попрѣчване на минуване по мостоветѣ, пѫтищата бродове, язове и др. подобни чрѣзъ оставяне по тѣхъ прѣдмѣти и неправилно каране кола по шосетата и по желѣзния пѫть; виновнитѣ въ тия прѣстѫпки подпадатъ на глоба не повече отъ петь лева, и

г) грубо обнасяние съ пѫтницитѣ.

Чл. 17. Нарушения на пожарнитѣ правила:

а) непазене прѣдписанитѣ пожарни правила за чистене комининтѣ; виновнитѣ въ тая прѣстѫпка подпадатъ на глоба не повече отъ 10 лева;

б) нарушение правилата на прѣдпазливостьта отъ огънь въ мѣста за живѣяние, а именно:

1) кладене огънь или непрѣдпазливото му употрѣбление въ блиско растояние отъ лѣсове, шубърки, ниви поженѫти или непоженѫти, слама, сѣно, градини, мостове и здания;

2) неугасяване огъньтъ при оставяне на мѣстото, гдѣто той е билъ накладенъ.

3) изгаряне на шубърки, трѣви, корени, пръчки и други подобни безъ пазене на прѣдписанитѣ правила или въ недозволено врѣме, и

4) вадене катранъ или смола, горѣне въглища и приготвяне на поташа безъ опазване на прѣдписанитѣ прѣдпазителни мѣрки или въ непозволено врѣме; виновнитѣ въ тия прѣстѫпки подпадатъ на глоба не по горѣ отъ 10 лева.

в) необаждане своеврѣменно на селското началство за избухване пожарь; виновнитѣ въ тая прѣстѫпка подпадатъ на глоба не по горѣ отъ 10 лева;

г) неявяване на помощь за угасяване пожара по покана на селското началство; виновнитѣ въ тая прѣстѫпка подпадатъ на глоба не по горѣ отъ 10 лева.

Чл. 18. Прѣстѫпки противъ личната безопасность:

а) гърмѣне съ огнѣстрѣлно или съ друго опасно орѫжие въ мѣста, гдѣто е това запрѣтено и вардене баруть по много отъ позволеното количество; виновнитѣ въ тия прѣстѫпки подпадатъ на глоба не по-много отъ десеть лева;

б) невардене на надлѣжащата прѣдпазливость при хвърлянието камънье или други твърди прѣдмѣти при изливане или изхвърляне на нѣщо; виновнитѣ въ тия прѣстѫпки подпадатъ на глоба не по-много отъ десеть лева;

в) непримемане установенитѣ мѣрки за отстранение на опасность, която може да произлѣзе отъ домашни животни; виновнитѣ въ тая прѣстѫпка подпадатъ на глоба не по-много отъ десеть лева;

г) припускане съ кола или съ конь въ селата и сборищата и прѣдаване управлението коньетѣ на лице неспособно и пияно.

д) неосторожно поставяне саксии съ цвѣта и подобни нѣща на прозорцитѣ и недостатъчно заковаване надписатѣ и капацитѣ на прозорцитѣ; виновнитѣ въ тия прѣстѫпки подпадатъ на глоба не по-много отъ десеть лева.

е) прѣвозване и прѣнасяне хора на вехти и гнили кола, каици и съ неучени или слаби конье, и

ж) незапазване или недаване нужната помощь на пияниятѣ или на малкитѣ дѣца, които немогѫтъ безъ очевидна опасность да се оставатъ на себе си; виновнитѣ въ тая прѣстѫпка подпадатъ на глоба не по-много отъ петь лева.

Забѣлѣжка. прѣстѫпкитѣ прѣдвидени въ чл. 18-й подлежѫтъ на разглеждание на мировитѣ сѫдии и окр. сѫдилища, ако чрѣзъ тѣхното извършване се е причинило нѣкому рана или поврѣждание въ здравието, безъ обаче да е послѣдвало смърть.

Чл. 19. Прѣстѫпки противъ честьта, извършени между жители отъ селски общини.

а) нанисание оскърбление съ думи, попьржни, клѣтви, клевети, разобаждание частни или домашни тайни.

б) нанисание оскьрбление съ дѣйствие чрѣзъ бутнувание, тласкание, легко удряние съ рѫка, съ пръчка или подобно орѫдие, ритвание съ кракъ и други подобни, безъ да се причини наранявание; и

в) заплашвание, заканвание и всѣко насилие и самоуправство, безъ обаче да се причини тежъкъ бой, наранявание и поврѣждание.

Чл. 20. Прѣстѫпки противъ чужду имущество:

а) самоволно брание овощия, плодове и зеленчуци отъ чужди земи;

б) късание цвѣтя и растения отъ чужди градини;

в) брание, сѣчение, кастрение и откарвание дьрвета, прътье, трьнье, вадение пѣсъкъ, пръсть и камънье отъ чужда земя;

г) минувание и прѣкарвание кола, едъръ и дребенъ добитъкъ презъ чужди ливади или ниви, непокосени и непожѫнати градини, бостани, пазбища, обрани лозя и други мѣста заградени съ плетъ или съ трапъ;

д) пасение добитъкъ въ чужди ниви и ливади, до гдѣто не сѫ покосени и пожѫнати,

е) искарвание и хвьрляние сметище и сѣкакви мьрши и нечистотии въ чужди земи:

ж) противение на селский пѫдарь, отнимание отъ него и откарвание на запрений добитъкъ;

з) счупвание, събаряние, развалиние плетища, зидове, межди и хендеци:

и) употрѣбявание и поврѣждание чужди земледелчески орѫдия, оставени на полето;

к) поврѣждание съ бой на чуждъ едъръ и дребенъ добитъкъ, както и на дребни домашни животни и птици.

Виновнитѣ въ прѣстѫпкитѣ прѣдвидѣни въ буква *а, б, д, е, жс*, подпадатъ на глоба не по много отъ десеть лева.

Чл. 21. Прѣстѫпки по кражба:

а) проста кражба на пари или прѣдмѣти, на които цѣната ненадминува по много отъ 20 лева;

б) съзнателно купувание и укривание на крадени нѣща, когато самата кражба е подсѫдна на селско-общинскитѣ сѫдове;

в) намирание на чужди прѣдмѣти и необаждание за това на селското началство, когато стойностьта на прѣдмѣтитѣ ненадминува 20 лева».

Прѣдсѣд.: Има ли нѣкой да говори?

З. Градинаровъ: (Отъ трибуната.) Г-да прѣдставители! Днесь ще се гласува за послѣденъ пѫть закона за прѣстъпкитѣ, които се показватъ въ селско общинскитѣ съдилища. Този законъ е новъ въ нашата страна, съ който се устроявать нови съдебни учрѣждения. Чиними се всичкитѣ закони, които се приематъ тука по съдебната часть, трѣбва да бѫдътъ въ пълна гармония съ другитѣ сѫдебни закони. Ако единъ излѣзе противорѣчивъ на други, той не е законъ. Доколкото можахъ внимателно азъ прочетохъ настоящий законъ, който е прѣдмѣтъ на разискванията ни и намѣрихъ въ нѣкои мѣста непълнота или да рѣка нѣща, които не трѣбва да съществуватъ въ него законъ. И възползуванъ отъ 39 чл. и забѣлѣжката му на Вътр. Прав. азъ направихъ едно прѣдложение и моля г-да прѣдставителитѣ да се съгласятъ съ него, което сега ще чуятъ.

Въ чл. 3 й отъ настоящий законъ се казва (чете виж. погорѣ закона.) А пакъ въ заглавието прѣстъпки, членъ 12-й опрѣдѣлява какви сѫ тѣ; понадоло за нѣкои отъ тѣхъ има опрѣдѣлено и наказание за извършено дѣяние, пакъ на други мѣста нѣма това опрѣдѣление. Законодательтъ по всѣка вѣроятность се е рѫководилъ за всички прѣстъпки отъ 25 л. глоба. Обаче Нар. Събрание трѣбва да опрѣдѣли минимума и максимума за наказанието. Трѣбва да признаемъ, че тия лица, които ще испълняватъ настоящий законъ, да признаемъ отворено, сѫ лица повече малограмотни. За малка една прѣстъпка, понеже се говори за 25 л., тѣ ще налагатъ глоба тая цифра. Послѣ чл. 12-й изброява прѣстъпкитѣ, но не е опрѣдѣлено наказанието. Въ своето прѣдложение азъ съмъ прѣдвидѣлъ това наказание. Въ чл. 13-й отъ закона така сѫщо и въ нѣкои мѣста опрѣдѣля се глоба, а на други не. Рѫководимъ отъ туй както казахъ да не допущаме самоуправство въ кметоветѣ или своеволно налагание глобата, която я има тукъ, само на 25 л., то трѣбва да се опрѣдѣли и минимума. Въ 19-й чл. е прѣдвидѣно прѣстъпки по алинея *в:* «заплашвание, заканвание и всѣко насилие и самоуправство, безъ обаче да се причини тѣжъкъ бой, наранявание и поврѣждание». Тия нѣща се наказватъ по тоя законъ съ не повече отъ 25 л., когато въ 110-й чл. отъ устава за наказанията на мировитѣ сѫдии, за подобни прѣстъпка има наказание отъ 3 мѣсеца затворъ. Ако е въ селскитѣ сѫдилища да се наказватъ такива прѣстъпки по 25 л., тогава ние устрояваме въ държавата два вида сѫдилища, едни за селата, други за градоветѣ.

Второ нѣщо има тукъ. Членъ 21-й говори за кражба. Ако кражбата надминава 15 л., глобата е 25 л., когато подобна прѣстъпка въ мировитѣ сѫдилища се наказва съ 3 мѣсеца затворъ. Азъ обърщамъ вашето сериозно внимание, г-да прѣдставители, върху тоя 21-й чл. отъ закона и чл. 121-й отъ мировото сѫдопроизводство. Послѣ прибавете и закона за град. общини и за окрѫж. съвѣти, че лица осѫдени въ кражба до 3 мѣсеца се лишаватъ отъ своитѣ граждански и политически права. Съ тоя законъ сега прѣдвиждаме, че ако единъ гражданинъ извърши подобна прѣстъпка — кражба било съ цѣнность 5 л. било 25 л. се глобява 25 л., но по закона за мир. сѫдии той се затваря за 3 мѣсеца. Наистина въ ст. 123 на сѫдеб. уставъ има прѣдвидѣно, че това наказание съ затворъ бива и наполвина, но пакъ затворъ не помалко отъ 15 дни, глоба нѣма. Слѣдователно ако въ града се наказватъ крадцитѣ за 5 л. на 15 дни затворъ, ако нѣма по ст. 123 непомалко отъ 3 мѣсеца затворъ, но още повече въ ст. 128 се прѣдвижда 6 мѣсеци затворъ, пакъ въ настоящия законъ се прѣдвижда за такива крадци 25 л. глоба. Азъ мисля, че такива нѣща не се позволяватъ. Ето защо азъ направихъ слѣдующето прѣдложение (чете): «Долоподписаний Кесаровски прѣдставителъ, на основание и съобразно чл. 38-й отъ Вътр. Правил. на Нар.

Събрание, правя настоящето предложение за измѣнение, допълнение и отмѣнение слѣдующитѣ статии отъ закона за прѣстъпкитѣ наказуеми отъ селско общинскитѣ сждилища. Въ чл. 12-й, слѣдъ алинея *в* да се каже: горнитѣ прѣстъпки се наказватъ съ глоба отъ 1—10 л.» Това на основание на туй, че въ тоя членъ не е предвидѣнъ размѣра на наказанието, а оставено е на благоусмотрѣнието на сждиитѣ да опрѣдѣлятъ, пакъ самитѣ прѣстъпки сж непокорство на селската власть, събирание милостиня за манастири и пр. Не трѣбва да се предоставя такъво широко право на селския кметъ, а трѣбва да се опрѣдѣли глобата отъ 1—10 л.

Послѣ: «подиръ чл. 13-й отъ сжщия законъ ал. *д* предлагамъ да се допълни: изброенитѣ по-горѣ прѣстъпки се наказватъ съ глоба неповече отъ 20 лева».

«Въ чл. 14-й послѣ ал. *г* да се прибави: горнитѣ прѣстъпки се наказватъ отъ 10—25 лева,» именно по това съображение, че има ловение риба и дивячъ безъ позволение, което по специалния законъ се наказва съ глоба отъ 25 лева. Понеже пакъ за другитѣ прѣстъпки изброени въ тоя членъ се предвижда и помалка глоба, то тукъ трѣбва да се каже отъ 10 до 25, за да се отличава всѣка прѣстъпка и по глобата. «Въ чл. 16-й думитѣ съ алинея *а:* виновнитѣ въ тая прѣстъпка и пр. да се исхвърли, а да се прибави въ края на ал. *а* на сжщия членъ съ измѣнение въ множественно число: «виновнитѣ въ тѣзи прѣстъпки» и пр.

«Чл. 18-й ал. *а, б, в* и пр. говорятъ за глобата, но за нея накрай на члена да се каже: Виновнитѣ въ тия прѣстъпки се наказватъ съ глоба отъ 5—25 л.»

Забѣлѣжката къмъ чл. 18-й, както е редактирана въ законопроекта е измѣнена отъ комисията, но тоже е не пълна и прави предложение да стане тъй:

„Забѣлѣжка: Тия прѣстъпки неподлѣжатъ на разглѣждание на селско общинскитѣ сждилища, ако чрѣзъ тѣхното извършване се е причинило нѣкому рана или поврѣждание въ здравѣто, вслѣдствие на което се е лишилъ отъ работата си повече отъ два дена.“

Тия нѣща неискамъ да останатъ въ вѣдомството на селскитѣ сждилища. Но да се види ако е поголѣмо прѣстъпление да се даде на мир. сждия, ако е още поголѣмо на окр. сждъ Слѣдователно ако се удобри тъзъ редакция ще бжде по добрѣ.

«Ал. *в* отъ чл. 19-й да се исхвърли, защото не е редактирана добрѣ, при това тия работи сж добрѣ въ 110-й чл. отъ устава за наказанията, които мировитѣ сждии могжтъ да налагатъ и то не съ глоба, а съ запиране не повече отъ 3 мѣсеца.

Чл. 21-й, да се исхвърли съвършенно, тъй като и тия прѣстъпления влѣкатъ подире си наказание съ затворъ и лишение отъ граждански и политически права, ст. 127 отъ устава за мир. сжд. и чл. 2-й отъ избир. законъ.

Тия нѣща сж, г-да прѣдставители, както азъ намѣрихъ за нуждно да ви прѣдложа на третото четение на закона и като ги исхушахте, като още тѣ сж съгласни съ съществующитѣ у насъ закони, вѣрвамъ ще ги удобрите.

М-ръ Стоиловъ: Г-да прѣдставители! Забѣлѣжкитѣ, които пощенний кесаревски прѣдставитель направи, азъ изслушахъ съ внимание. Въ отъ тия бѣлѣжки още по-вече се утвърдихъ въ мисълта, че съмъ ималъ право да прѣдстава тоя законопроектъ. Види се пощенний прѣдставитель г-нъ Градинаровъ не е билъ тукъ когато се внесе законопроекта и когато азъ разяснихъ причинитѣ защо въ нѣкои параграфи се прѣдвижда минимума и максимума на наказанията, а въ други не. И тия причини позволете ми, г-да прѣдставители, да повторя. Законътъ за устройството на селско общинскитѣ сждилища прѣдвижда два вида наказание: 1) нахокване или смъмревание и 2) глоба до 25 л. Естественно бѣше и нашата мисълъ слѣдъ това, щото да не изработваме никакъвъ особенъ наказателенъ уставъ, но да прѣдоставимъ на селскитѣ сждии да ровятъ въ мировия уставъ и щомъ намѣратъ прѣстжпка наказуема за до 25 л. да я наказватъ. Но азъ видѣхъ, че тия прѣстжпки отъ мировия уставъ има много нѣща за които самитѣ инстери на държавата не позволяватъ да бждатъ подсждни на тѣзъ именно сждилища. Видѣхъ, че нѣкои прѣстъпки законодателя наказва на 25 л. глоба, обаче отъ точка зрѣние на началото, немогжтъ да се оставятъ подъ ведението на сждии—некоронни чиновници. За това дойдохъ до мисълта да се изработи специаленъ законъ за наказанията, които трѣбва собственно да подлѣжатъ на селско общинскитѣ сждилища. Ето защо ви се прѣдстави, г-да прѣдставители, настоящий законопроектъ. Ако сравнимъ прѣстъпкитѣ, които изброява тозъ законопроектъ, ще видимъ, че сж такива, които сж наказуеми съ до 25 лева глоба. Не сж обаче и всичкитѣ подобни прѣстъпки, тъй наказуеми споредъ мировия уставъ, не сж вписани тукъ. Изоставени сж всички онія, които, както казахъ, не би трѣбвало да се съдятъ отъ селскитѣ некоронни сждии. Слѣдователно всичкитѣ тия прѣстъпки, изброени въ тоя законопроектъ сж всички до 25 л. наказуеми. Като разглѣдахъ обаче разнитѣ категории на прѣстъпкитѣ виждамъ и такива, които трѣбва да се наказватъ и съ по-малко отъ 25 лева, именно съ 5, 10 и пр. Тогава намислихъ, че ако остане туй широко право, както е общо казано тукъ въ чл. 3 само до 25 л., ако оставимъ опрѣдѣлението наказанията въ ржцетѣ на селскитѣ сждии, да турятъ както искатъ, може за едни прѣстъпки, ако се наказватъ въ града съ 5 л., тѣ да ги наказватъ съ 25 л. Може би да се повтори нѣкоя прѣстъпка много пъти въ едно село и може да е важна за тѣхъ да се налага по голѣмо наказание, но азъ помислихъ, че е по-добрѣ да има единство въ тоя законъ, както въ мировитѣ сждилища, за това направихъ втора крачка и дадохъ прѣстъпки въ мѣра по-малко отъ 25 лева и турна се и туй. Така щото изобщо излиза: тамъ дѣто въ закона нѣма максимума и минимума на наказанието, тамъ може да се налага 25 л., тамъ дѣто мирови уставъ налага по-малко наказание, това е указано тукъ, колко именно по-малко. По тия съображения не мисля за полѣзно да се приеме прѣдложението на г-на Градинарова. Въ 12-й чл. сж прѣстъпки прѣдвидени въ чл. 26-й отъ мировия уставъ и тѣ се глобявятъ съ 25 л., туй сжщото наказание си остава и тукъ. Чл. 13-й прѣдлага г-нъ Градинаровъ максимума на наказанието 10 л. Тоя членъ съдържа това, което и 33, 35 и 39 чл. отъ мировия уставъ, и се прѣдвижда сжщото наказание — 25 л. Значи нѣма защо да правимъ тукъ измѣнение, по прѣдложенията на г-на Градинарова. Напротивъ, ако приемемъ негового прѣдложение, тогава именно ще подпаднемъ на такъва опасность, отъ която исками да избѣгнемъ съ тоя законъ. Именно за тия най-обикновенни прѣстъпки тогава би значило да положимъ два мащаба: селско и градско наказание. За туй азъ немисля за полѣзно да се приеме прѣдложе-

нието на г-на Градинарова, да се опрѣдѣли максимума и минимума на наказанието. Бихъ могълъ, но ще бѫде отѣкчително да зема и да изброя всичките членове отъ мировия уставъ, които съотвѣтствуватъ на туренитѣ тукъ членове. За това ще мина на втората часть отъ прѣдложението — на забѣлѣжката.

Г-нъ Градинаровъ прѣдлага щото забѣлѣжката къмъ 18-й чл. да се прѣредактира въ смисълъ щото и най-малкото ранявание, вслѣдствие на което послѣдва лишавание отъ работа до 2 дена, да не се гледа отъ селско общинскитѣ съдилища. За да се вземе мѣрилото на двата дена несъмъ противъ, но думитѣ най-малко, то е терминъ, който може да се измѣнява спорѣдъ хората и мѣстото. Ако да останатъ тѣ въ закона, ще има двѣ думи по-вече и нѣма да бъде по ясенъ закона. Да се вземе просто границата на два дена, а думитѣ най-малко да се изоставятъ.

По сериозенъ намирамъ упрѣкътъ, който се направи на М-вото, касателно буква в на чл. 19-й до 21-й. Първо азъ, прѣди г-нъ Градинаровъ да денонсира тъзъ работа на Нар. Събрание, когато се разискваше законопроектътъ при второ четение, азъ обяснихъ дѣйствително, че съществува една несъобразность въ тия именно двѣ статии въ думитѣ «кражба» и «самоуправство.» Но мисля обаче, че туй е по погрѣшка отъ министерството. Прѣстъпнитѣ въобще дѣяния, които се наказватъ отъ закона не приличатъ на злато, сребро, на металъ въобще, който може да се тѣгли или мѣри, да кажемъ, че тукъ има една ока прѣстъпно дѣяние. Науката познава за прѣстѫпни дѣяния, дѣянията които обществото счита врѣдителни и ги наказва. Въ туй обществено мнѣние е едно. Що се кассае обаче до наказанието на прѣстъпленията и прѣстъпкитѣ, тамъ мнѣнието се измѣнява, даже за злодѣяние и прѣстъпление мнѣнията не сѫ еднакви, не сѫ мѣратъ съ терзия. Лошо е да украднешъ, както и да убиешъ, но наказанието е различно; да обѣсишъ тоже е лошо, за туй друго наказватъ. Мѣрката на наказанието не е общеизвѣстна мѣрка, не е мѣрка обща за всички врѣмена, за всички народи и общества. Тя се измѣнява по обстоятелствата. Че извѣстно дѣяние е прѣстъпление, може да бъдатъ съгласни всички, но за това прѣстъпление каква мѣрка на наказание се прилага, въ това има разлика и то се размѣнява споредъ настроението. Даже споредъ нашитѣ закони, цитирамъ 127, 128 и 129 ст. отъ мировия уставъ. Първий гласи, че кражбата до 300 л. се наказва съ затворъ отъ 1—3 мѣсеци. 128 чл. указва условията, при които извършената кражба се наказва съ затворъ до 6 мѣсеца. 129 чл. отива по напрѣдъ и казва, че ако станалата кражба е извършена, напримѣръ ако прѣдмѣта не се оцѣнява на повече отъ 5 л., може да се накаже съ затворъ отъ 15 дена до $1^1/_2$ мѣсецъ. Наший наказателенъ законъ ст. 222 опрѣдѣля кражбата, че по тия и тия условия, както и споредъ 128 чл. отъ мировия уставъ, се наказва отъ 6 мѣсеца до 3 год. Ако кражбата се цѣни до 300 лева, споредъ ношия законъ наказанието бива до 6 мѣсеца. По тия същитѣ закони, подъ същитѣ условия, едно такъво прѣстъпление може да се накаже и до 3 год. затворъ. Тукъ може да се каже, че има противорѣчие. Но не е тъй. Мѣрката на наказанията не е аршинъ, не е терзия. Тя отива по възглѣдитѣ на обществото и по мѣстата.

Отъ тия съображения водимъ и азъ направихъ такъва прибавка на 19-й чл. буква в, като дадохъ самоуправството да се съди въ селско общинскитѣ съдилища. Освѣнь това азъ имахъ прѣдъ видъ и слѣдующето. Мировий уставъ чл. 110 налага наказание до три мѣсеца, но азъ помислихъ, че у насъ случаитѣ на самоуправство сѫ нѣкакъ обикновенни, обикновенни сѫ случаитѣ на каранието между селенитѣ, но и тъй тия работи се разправятъ по-вече между съсѣдитѣ, на мѣсто да се отнасятъ на съдъ. Тъй щото не сѫ важни работи, щото безъ опасность на други да се съдятъ отъ селскитѣ съдилища. По едно самоуправство може да се придружи друго прѣстъпление. Единъ влиза въ къщата и съ сила зема една малка вѣщь. Само съ тоя случай се ограничава съденето въ селския съдъ безъ опасность. Ако обаче притѣжателътъ на къщата се съпротиви на крадеца и се нарани, вслѣдствие на което той става неспособенъ за работа, тогава се изисква по тѣжко наказание, което налага мировий съдия или окражний съдъ.

Отъ съображения прочее чисто практически азъ внесохъ самоуправството подъ веденето на селскитѣ съдилища. Повтарямъ да кажа г-да прѣдставители, че съображенията на М-вото сѫ били чисто практически, ако се може да се каже, опортюнистически, съ главната цѣль да се дадатъ улеснения на населението, да му се принесе полза. Вие, които познавате по-добрѣ селскитѣ обичаи, знаете случаитѣ на самоуправство, вамъ, г-да прѣдставители, остава да рѣшите да ли има опастность да се остави на тия съдилища да рѣшавать тия работи. Азъ при вписването на тия нѣща въ закона сьмь се ръководилъ отъ практически съображения, но признавамъ, че Нар. Събрание е по компетентно отъ мене да съобрази това и оставямъ на неговото рѣшение. Ако мислите, че е опастно самоуправство да се подведе на селскитѣ съдилища, азъ не сьмь противъ. Също и за кражбата. Нашитѣ закони: мировий уставъ и устава за наказанията иматъ двѣ мѣрила за наказание по кражбата. Характера на кражбата е същий. Едно, половина, 1000 за законодателя е едно, но той исключително само отъ началото и принципа не се води, но още и отъ политиката на законодателството, което мисля още, че ще бъде полѣзно въ данния случай и тамъ дѣто е било отстѣпено отъ принципа. Ако би да се не отстѣпаше отъ принципа мировите съдилища нѣма да рѣшаватъ за кражби. Но законодателътъ имъ е далъ тая компетенция. Тукъ принципъ нѣма, то е просто законодателева политика, просто отъ практика. Намѣрено пакъ прѣстъпление на по-вече отъ 300 л., да го даде на окражния съдъ. Също ще кажа и за тия въпроси, за малкитѣ кражби, отъ кокошаритѣ: за окрадване пиле, кокошка, гъска, за такива работи намѣсто да се отива при мировия съдия, или, което е още по лошото, както става по селата, на мѣсто да остане ненаказанъ подобенъ человѣкъ, по добрѣ дайте го на селския съдъ. Азъ не настоявамъ на тоя въпросъ, ако би да има опастность, но отъ страна на принципа не виждамъ такъва. Може би цифрата 25 л. за глоба да е голѣма, но да се слѣзне и на 5, и то е малко. Мировитѣ съдилища правятъ разлика въ глобяването. За това повтарямъ, г-да прѣдставители, че както въпросътъ на самоуправството, тъй и този на кражбата приети сѫ въ закона тукъ по чисто практически доводи. Вие, г-да прѣдставители, сте по близо до населението, вие по добрѣ знаете какво по-вече може да улеснява това население, отколкото може да знае М-вото. Сега, ако намѣрите тия забѣлѣжки на г-на Градинарова за по-добри, не сьмь противъ, приемете ги. Цѣльта на М-вото е да направи нѣщо съ помалко недостатки, нѣщо дѣто

по-вече може да улеснява населението; дѣто прѣстъпленията остават ненаказани, да могътъ да се наказватъ. Ако се достига това съ махването самоуправството отъ подсъдностьта на селскитѣ съдилища и смалите глобата за кражбата на 5 л., не съмъ противъ. Вѣрвамъ вие ще глѣдате да направите всичко полѣзно.

Единъ: (Гласове: Исчерпанъ). Азъ съмъ задоволенъ отъ г-нъ М-ра, но само двѣ думи да кажа. (Гласове: Исчерпанъ). Г-нъ Градинаровъ! Значи, че отъ Търново има Иванъ Сапуновъ, който взима отъ двѣтѣ страни по 20—30 лева адвокатско право и къмъ която страна отива нека отива. (Смѣхъ). Сапуновъ е взелъ 130 лири да води въпроси. (Смѣхъ. Гласове: То не е въпроса). За това казвамъ, да си остане тъй закона. (Смѣхъ).

Прѣдсѣд.: Счита ли Нар. Събрание за исчерпанъ въпроса? (Гласове: Исчерпанъ). Които желаятъ да се говори повече, да си вдигнатъ ржката. (Меншество). Ще се гласува най-напрѣдъ прѣдложението на г-на Зах. Градинаровъ. Той прѣдлага върху 12-й членъ да се прибави алинея такава «изброенитѣ по-горѣ прѣстѫпки наказватъ се съ глоба отъ 1—10 лева». Ще се гласува: който отъ г-да прѣдставителитѣ приема това прѣдложение, да си вдигне ржката. (Меншество).

Зах. Градинаровъ: Щомъ се неприе първото прѣдложение изгубва се послѣдователностьта, тъй щото не сѫ нуждни и другитѣ ми прѣдложения. (Смѣхъ).

М-ръ К. Стоиловъ: Има тукъ 3 още прѣдложения, които заслужватъ внимание; и г-нъ прѣдсѣдателя добрѣ ще направи да ги прѣдложи. Прѣдложението за отмѣнение забѣлѣжката, която говори за самоуправството, и двѣтѣ прѣдложения за кражбата да се отмѣни и да се съкрати количеството на наказанието.

Прѣдсѣд.: Г-нъ Зах. Градинаровъ си ги оттѣглюва. Желае ли Нар. Събрание да се гласува върху тия прѣдложения? Които желаятъ, да си вдигнатъ ржката. (Никой не вдига).

М-ръ К. Стоиловъ: Азъ мисля, че прѣдложението за двата дена ще бѫде полѣзно да се приеме. Азъ го приехъ въ рѣчьта си да се каже: «поврѣждание на здравието, вслѣдствие на което се е лишилъ отъ работата си не повече отъ два дена». Относително количеството на кражбата щомъ се неприеме, нѣмамъ нищо, но наказанието на кражбата може да се съкрати.

Прѣдсѣд.: Г-нъ Зах. Градинарова го нѣма. Има ли нѣкой да говори по тоя въпросъ? (Нѣма никой). Тогава ще се гласува изцѣло законопроекта. Които го приематъ изцѣло да си вдигнатъ ржката. (Приема се).

Ще се чете законопроекта за отмѣнение и пр. нѣкои членове отъ закона за устройството на сѫдилищата.

Докл. Ив. Халачовъ: (Чете):

„ЗАКОНЪ

за отмѣнения, допълнения и измѣнения на нѣкои членове отъ закона за устройството на сѫдилищата въ България.

Чл. 15 отъ закона за устройството на сѫдилищата въ България се отмѣнява». (Приема се).

«Чл. 83 отъ сѫщия законъ се измѣнява така:

Отпуски за срокъ не по-вече отъ една недѣля се разрѣшаватъ:

а) на прѣдсѣдателитѣ, подпрѣдсѣдателитѣ, членоветѣ сѫдебнитѣ слѣдователи, мировитѣ сѫдии, нотариуситѣ, сѫдебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници отъ общото распоредително засѣдание на сѫда, на който принадлѣжатъ;

б) на прокуроритѣ и тѣхнитѣ помощници при окръжнитѣ сѫдилища, отъ прокуроритѣ при апелативнитѣ сѫдилища, и

в) на прокуроритѣ и тѣхнитѣ помощници както при апелативнитѣ сѫдилища, тъй и при Върховний Кассационний Сѫдъ отъ М-ра на Правосѫдието.

Началницитѣ на сѫдебнитѣ учреждения могѫтъ да разрѣшаватъ отпуски въ какъвто и да е срокъ на всички други длъжностни лица съ исключение на секретаритѣ, на които сами даватъ отпуски само до 21 день.

Забѣлѣжка. За разрѣшенитѣ отъ сѫдилищата отпуски съобщава се на М-ра на Правосѫдието". (Приема се).

«Чл. 84 отъ сѫщия законъ се измѣнява така:

На длъжностнитѣ лица, изчислени въ прѣдидущия членъ въ букви *а*, *б* и *в*, отпуски за срокъ до единъ мѣсецъ се разрѣшаватъ съ приказъ на М-ра на Правосѫдието, а за по-вече — съ Княжеский Указъ, но въ единия и другия случай по прѣдставлението на началникътъ на учреждението, на което принадлежатъ.

На секретаритѣ отпуски за срокъ по-вече отъ единъ мѣсецъ разрѣшаватъ се всѣкога съ приказъ на М-ра на Правосѫдието по прѣдставление на тѣхния непосрѣдственъ началникъ».

Комисията приема на мѣсто единъ мѣсецъ да бѫде 21 день за секретаритѣ. Защото въ 83-й чл. е казано въ послѣдния пасажъ: «че на секретаритѣ до 21 день по тѣхно искание прѣдсѣдателитѣ разрѣшаватъ». Види се това е погрѣшка. (Приема се).

(Чете): «Чл. 115 отъ сѫщия законъ да се измѣни така:

Министра на Правосѫдието може да ревизира лично всичкитѣ сѫдебни мѣста. Той може да ревизира апелативнитѣ сѫдилища чрѣзъ членоветѣ или прокуроритѣ и тѣхнитѣ помощници при Върховния Кассационенъ Сѫдъ; окръжнитѣ сѫдилищѣ чрѣзъ членоветѣ или прокуроритѣ при апелативнитѣ сѫдилища; и мировитѣ сѫдии чрѣзъ членоветѣ или прокуроритѣ на окръжнитѣ сѫдилища».

Н. Шивачевъ: Азъ бихъ желалъ да моля г-на М-ра не се ли съгласява щото да се каже въ срока на една година или всѣка година да се ревизиратъ учрѣжденията?

Прѣдсѣд.: Има ли нѣкой още да говори? (Нѣма). Който не приема члена да дигне ржка. (Приема се).

Докл. Ив. Халачовъ: (Чете):

«Къмъ чл. 120 отъ сѫщия законъ се прибавя:

4) за всѣко едно вѣнъ отъ службата дѣйствие, което докачествата и достолѣпието на единъ сѫдия.»

Къмъ тоя членъ е имало 3 алинеи, които прѣброяватъ случаитѣ за подсѫдностьта на сѫда или за наказанията дисциплинарни. Обаче не е имало алинея, която да опрѣдѣли всѣко дѣйствие, извѣстно вънъ отъ службата, за това се прѣдвижда та: алинея. (Приема се).

Прѣдсѣд.: Какъ желае Нар. Събрание, да се гласува изцѣло ли сега? (Гласове: Въ идущето засѣдание). На дневенъ редъ иде законопроекта за военно-наказателний законъ; но г-нъ Военний М-ръ го нѣма, тъй щото разискването ще остане за идущий дневенъ редъ.

З. Градинаровъ: На дневенъ рѣдъ помня бѣше докладътъ по Военно-наказателния законъ не за разисквание, а да се печата ли той или не. Тъй зная азъ. Оня день когато докладва г-нъ Векиловъ искаше това да се рѣши. Тогава мнозина казаха, че нѣма нужното число прѣдставители и тъй остана, неможе да се рѣши нищо.

Н. Шивачевъ: Азъ мога да поддържамъ думитѣ на г. Градинарова, че наистина тъй бѣше въпросътъ. Народното Събрание като взе прѣдъ видъ важността на тоя законопроектъ, именно че съ него мнозина отъ тия, които испълняватъ военната повинность ще подлѣжатъ на наказание спорѣдъ тоя законъ, може би и за една дума, та всѣкога може да си докара опасность, за това бихъ молилъ Нар. Събрание да се съгласи щото да вземе едно рѣшение комиссията да направи писменно свойтъ докладъ, да го напечата, така да може всѣки прѣдставитель да изучи измѣненията, които се прѣдлагатъ. Трѣбва да знаемъ какво ще правимъ за тия, които сѫ изложени не само на военната повинность, но и на наказания спорѣдъ тоя законопроектъ.

Г. Ранчовъ: Азъ мисля, че прѣди всичко добрѣ ще бѫде почит. коммисия да обясни имали нѣкои сѫществени измѣнения въ законопроекта. Ако нѣма такива ще бѫде само губение на врѣме да се печата доклада.

З. Градинаровъ: Какви сѫ измѣненията отъ комиссията вамъ сѫ извѣстни. Самъ г. докладчикъ, който види се нѣма да пише докладътъ, каза че имало измѣнения и каквито и да сѫ тѣ, за Нар. Събрание сѫ важни, слѣдователно желателно е докладътъ да се печата. Както каза г-нъ Шивачовъ спорѣдъ тоя законъ ония, които испълняватъ военната повинность само за едно неприлично обрьщание къмъ своя началникъ се наказва на 15 години затворъ, а има още и други строги работи. За това да се напечата докладътъ, да се раздаде на г. г. прѣдставителитѣ, като го изучатъ тогава да разискватъ. (Гласове: прието).

М-ръ Стамболовъ: Струва ми се, г-да, че искането на нѣкои прѣдставители да се печата тоя докладъ е излишно, че и комиссията не е направила измѣнения въ законопроекта. Бѫдѫщето не е извѣстно, но не може да се каже твърдѣ, че е пълно съ добри надѣжди за миръ и тишина. Прѣди нѣколко дни вотирахте единъ законъ, който нѣкои прѣстъпления прѣдава на военния сѫдъ. Сѫществующитѣ правила за наказанията сѫ недостатъчни и непълни. Тоя законопроектъ, който бѣше изработенъ още миналата година, ще бѫдеше регентството принудено по прѣди още да го подтвърди, защото имаше нужда. Г-да прѣдставителитѣ, които се интересуватъ съ наказателния законъ, могѫтъ да направятъ поправки както въ комиссията, тъй и тукъ, но е необходимо да се прѣгледа законопроекгътъ и може би правителството ще бѫде принудено да задържи Събранието повече за да го разглѣда, че въ всучай на военно врѣме или други заплитания необходимо е да го има. За това да се чете докладътъ, пакъ тия които много знаятъ и се интересуватъ да правятъ забѣлѣжки.

Зах. Градинаровъ: Важността на тоя законопроектъ не отричамъ. Но и да се печата докладътъ не е нужно повече врѣме отъ единъ день. Пакъ вѣрвамъ Народното Събрание ще се съгласи да се затвори не на 15, а 16, но да се печата докладътъ.

М-ръ Стамболовъ: Тоя законопроектъ е най-напрѣдъ внесенъ въ Нар. Събрание. Много въпроси се разглѣдаха и комиссията не е направила ревность да разглѣда и него при многото друга работа. Тъй щото докладъ и нѣма да намѣрите, защото не е разисквано нищо въ комиссията, не сѫ давани по него никакви разяснения, а докладчикътъ не е длъженъ да знае всичкитѣ митиви и съображения, които сѫ рѫководили законодателя. Разясненията ще се дадатъ тука. Пъкъ ще кажа азъ, че законитѣ работятъ хора и, като всѣко дѣло на человѣка не е съвършенно. Но по добрѣ лошъ законъ, отколкото хичъ.

Прѣдсѣд.: Има прѣдложение отъ г-на Градинарова подиръ него отъ г-на Шивачова да се печата докладътъ на комиссията по Военно-наказателния законъ.

Приема ли се това прѣдложение? Които го приематъ да дигнатъ рѫка. (Не се приема).

Значи нѣма да се печата. Слѣдъ туй на дневенъ редъ иде докладътъ на бюджетарната комиссия, но тя още не е готова. Има постъпили нѣкои писма. Г-нъ М-ръ на Вѫтрѣшнитѣ Дѣла съ писмо отъ днешна дата иска свърхсмѣтенъ кредитъ отъ 400.000 лева за поддържание на пограничната стража, който билъ приготвенъ слѣдъ съставянието на бюджета, въ кайто слѣдователно не била прѣдвидена такъва сумма. На край на писмото се казва, че Министерството при назначавание на стражата ще се води отъ точка зрѣние на икономията, ще назначава такъва само въ краенъ случай.

М-ръ Стамболовъ: Бюджета мина, но за възможното приложение на приетия отъ Нар. Събрание законъ за пограничната стража се изисква кредитъ, какъвто въ бюджета не се прѣдвижда. За това сега се прави прѣдложение да отпустнете за тая цѣль извънрѣденъ кредитъ. Спорѣдъ опрѣдѣленната норма отъ самия законъ за пограничната стража, ако иска правителството да го приложи по цѣлата граница, ще е нужна една сумма отъ 2,000,000 лева. Обаче има мѣста, дѣто пазението на границата не се изисква отъ интереситѣ на отечеството, че има природни прѣпятствия. За сега при прилагането на тоя законъ Министерството мисли да турне стража само по турската и сърбската граници, защото по ромънската било по сухо, било по Дунава, нѣма нужда да се поставя стража. Освѣнъ тамъ още дѣто се види по нужно, за необходимо може да се постави стража; може би въ Силистренския окрѫгъ, а другадѣ границата ще остане пазена както и до сега. Това нѣщо прави М-вото защото не иска да обрѣменява бюджета, па и тия мѣста, дѣто се оставятъ незапазени не сѫ опастни, тия които ще пазятъ могѫтъ да бѫдѫтъ въ селата си, когато инакъ на далечнитѣ села сѫ нужни караулни домове. Мисля на нѣкои мѣста отъ 1 януарий още да поставимъ стража, а на други мѣста по късно, защото самата зима сега доста запазва. Но тамъ дѣто всѣки день минаватъ разбойници, както отъ Македония и Сърбия отъ пьрвитѣ дни на новата година още трѣбва стража. За това мисля, като законътъ, който се прие тъй едино-

душно отъ Нар. Събрание, изисква такъви расходи, Нар. Събрание ще отпустне на правителството най нужний кредитъ, инакъ той ще остане неприложимъ.

Прѣдсѣд.: Приема ли Нар. Събрание прѣдложението на г-нъ М-ра на Вѫтр. Дѣла да му отпустне свѣрхсмѣтенъ кредитъ отъ 400,000 лева за поддържание пограничната стража? Който не приема да дигне ржка. (Приема се).

Дневний редъ е исчерпанъ. За утрѣ оставатъ слѣдующитѣ въпроси: 1) докладъ отъ Фин. комиссия; 2) четение законопроекта, който сега се прочете отъ военната комиссия; 3) трето четение сега прието прѣдложение за свѣрхсмѣтния кредитъ. Желае ли Нар. Събрание утрѣ да има засѣдание. (Желае).

Тогава (звънн) засѣданието се затвори.

(Край въ 6 часа).

Прѣдсѣдатель: **Д. Тончевъ.**

Подпрѣдсѣдатели: **З. Стояновъ.** **П. Славковъ.**

Секретари: **Зах. Градинаровъ.** **Ив. Златаревъ.** **Д-ръ Стефановъ.** **Геор. Пѣневъ.** **Антонъ Байчовъ.** **Ив. Халачовъ.**

Секретари: **Иор. Симеоновъ.** **Д-ръ Сарж-Ивановъ.** **Христо Лѣкарски.** **Ат. Гр. Каракашевъ.** **Дим. Петковъ.** **Д-ръ Стояновичь.**

Стенографъ: **Ив. А. Шандаровъ.**